

Finanskomiteen
Stortinget
0026 Oslo

26. mai 2016

Vår ref. 498921/v1

Deres ref.

Innspill Meld. St. 2 (2015–2016) Revidert nasjonalbudsjett 2016

NITO – Norges Ingeniør- og Teknologorganisasjon organiserer over 80 000 ingeniører og teknologer. De to siste årene har våre medlemmer i privat sektor opplevd en kraftig omveltning i arbeidsmarkedet. Vi har gått fra en situasjon med mangel på ingeniører i nesten alle bransjer og over hele landet, til dagens situasjon med økende ledighet for våre medlemmer i alle fylker med unntak av Finnmark og Hedmark.

For tre år siden var det mer regelen enn et unntaket at ingeniørstudenter fikk tilbud om arbeid før de var uteksaminert. Nå ser vi at det blir stadig vanskeligere for nyutdannede å komme seg i arbeid. I forbindelse med samordna opptak i vår så vi et kraftig fall i antallet søkere til ingeniørutdanningene. En slik utvikling er ikke godt nytt for et Norge, som trenger ingeniører i arbeidet med omstilling og verdiskaping.

Det kraftige fallet i oljeprisen har truffet våre medlemmer hardt. Det er de områdene hvor petroleumsnæringene har vært størst at ledigheten har rammet hardest. Blant våre medlemmer i Rogaland er ledigheten nå oppe i 6,7 prosent. Det er en femdobling siden samme tid i fjor. Og ledigheten for våre grupper fortsetter å stige.

Ledigheten er for høy, og for mange har den vedvart for lenge. En utredning NAV gjennomførte i vinter viser at ingeniører generelt og ingeniører fra petroleumsnæringene spesielt sliter med å komme seg tilbake i arbeid sammenlignet med andre arbeidsledige. Ifølge undersøkelsen er om lag hver fjerde arbeidsledige ingeniør fra petroleumsvirksomhetene fortsatt ledig etter 16 måneder. Dette er krevende for den enkelte, men også kostbart for samfunnet.

NAVs bedriftsundersøkelse viser at arbeidsgivere mangler over 2000 ingeniører- og ikt-medarbeidere. Med andre ord er det et behov for den type kompetanse våre medlemmer besitter. Dette bekreftes også i NITOs behovsundersøkelse, hvor over en tredjedel av arbeidsgiverne som ble spurt svarer at de ikke får tak i den kompetansen de trenger. Blant kommunale arbeidsgivere er det hele 45 prosent som sliter med å få tak i den ingeniørkompetansen de trenger. Når vi videre spør arbeidsgiverne om hvorfor det er vanskelig å få tak i den kompetansen de er på jakt etter, svarer opp mot halvparten at det mangler ingeniører med riktig fagkombinasjon og at det er vanskelig å finne kvalifiserte søkere.

Mye av den offentlige debatten om ledighetskrisen har kretset rundt det å skape nye arbeidsplasser. Det er både viktig og nødvendig. Men det er kanskje vel så viktig å få dekket den etterspørselen etter arbeidskraft som etablerte virksomheter har i dag. For å lykkes med dette må vi finne mekanismer som sikrer at arbeidsledige får mulighet til å få det nødvendige påfyllt eller å vri sine erfaringer og

kompetanser over mot de behovene som etablerte virksomheter har. Ingeniørkompetanse er ferskvare og blir utdatert hvis den blir liggende på hylla for lenge. Det er derfor viktig at den ledige kompetansen blir tatt i bruk så fort som mulig.

NITO mener økning i antall tiltaksplasser i revidert budsjett er nødvendig og fornuftig. Oppmykningen i dagpengeforskriften, slik at det blir lettere å kombinere utdanning og dagpenger, er viktig og vil kunne få ledige raskere tilbake i arbeid. Men NITO skulle ønske at det også ble åpnet mer for at ledige skal kunne bruke universitets- og høyskolesektorens utdanningstilbud. Jo raskere de arbeidsledige får endret sin kompetanse, jo fortere kan de komme seg tilbake i arbeid.

NITO er fornøyd med at det i revidert legges fram en pakke spesielt rettet mot Sør- og Vestlandet, som bl.a. inneholder økte midlene til kommunalt vedlikehold, investeringer i vei og bane, vedlikehold av sykehusbygg, styrking av DEMO 2000-programmet og satsing på grønn skipsfart. Forslaget om 250 millioner kroner i form av et engangstilskudd til kommunalt vedlikehold på Sør- og Vestlandet er i tråd med innspill til regjeringen fra NITO. .

NITO har etterspurt sterkere tiltak lenge. Vi har blant annet deltatt i møter med arbeidsministeren og kunnskapsministeren om situasjonen. Selv om det som legges fram i revidert nok både er litt for lite for og kommer for sent, er NITO glad for at regjeringen har lyttet til våre bekymringer og våre konkrete innspill. Det vi imidlertid mener at mangler i den pakken som er lagt frem er konkrete tiltak for å sørge for en bedre match mellom kompetansen til de arbeidsledige og den kompetansen arbeidsgiverne etterspør.

80 prosent av NITOs medlemmer sier at deres kompetanse er svært anvendbar i andre bransjer og sektorer med litt kompetansefyll. NITO har tatt til orde for at myndighetene umiddelbart må legge til rette for å fylle dette kompetansegapet.

NITO har fremmet et forslag om å gjennomføre et kompetansegapprosjekt, hvor målet er å kartlegge gapet og tette det. Ideen er hentet fra våre arbeidsledige ingeniører i Stavanger. Dette dreier seg om et kortvarig prøveprosjekt i Rogaland, i et samarbeid mellom NAV, NHO og NITO for å kartlegge behovene. Forslaget har blitt fremmet overfor arbeidsministeren.

Våre arbeidsledige medlemmer trenger kunnskap om hva slags kompetanse arbeidsgivere fra andre bransjer faktisk trenger. Vårt inntrykk er at mange arbeidsgivere i for liten grad konkretiserer hvilken ingeniørkompetanse det er behov for.

- De arbeidsledige må vite hva slags kompetanse de må fylle på med for å få jobb i en annen sektor.
- Det må kartlegges hvilke kurs/utdanningstilbud som må tilbys de ledige.
- Utdanningsinstitusjonene må så tilby utdanning innen disse fagområdene.
- De ledige må få tilgang på tilbudet.

Når mange arbeidsgivere trenger ingeniørkompetanse, og mange ingeniører er arbeidsledige, må vi finne løsninger som tetter gapet mellom tilgjengelig kompetanse og arbeidsgivers behov. Dette er et billig og effektivt tiltak. NITO ber om at prosjektet får støtte i forbindelse med behandlingen av revidert statsbudsjett.

Det er viktig at det ikke legges unødige hindringer i veien for å gi arbeidsledige en reell mulighet til å ta den ønskede utdanningen raskest mulig. Å legge for sterke begrensninger på progresjon og ekskludere fag som kan tenkes å være del av et lengre utdanningsløp virker i overkant restriktivt. I tillegg til å få dekket behovet for ingeniørarbeidskraft som er her allerede i dag, er det viktig å skape nye arbeidsplasser for morgendagen. Vi må nyttiggjøre oss kompetansen og teknologien fra petroleumsnæringene inn i andre næringer.

Norge har ikke råd til at arbeidsledigheten blant arbeidsdyktige, lærenemme og omstillingsvillige arbeidstakere biter seg fast på et høyt nivå. Det må skapes muligheter for den enkelte, og for slik å redusere de store offentlige kostnadene ved ledighet.

Skal Norge lykkes med «det grønne skiftet», samferdselsløftet, digitaliseringen av samfunnet, å ta i bruk velferdsteknologi innen omsorgsektoren og den fjerde industriell revolusjon, er det viktig ta i bruk all den kompetansen som kan bidra til å få oss dit. Ingeniørene er ikke en del av fremtidens problemer, men løsningen på mange av de utfordringene og nødvendige omstillingene Norge står overfor.

Med vennlig hilsen

Trond Markussen
President

Steinar Sørli
Generalsekretær